

»Ringe manden

— en Grauballemand uden kød«

Mogens Bo Henriksen

Som tidligere år har 1986/87 for Ringe Arkæologigruppe været en sæson med rigeligt arbejde, bestående dels i redningsarbejde i forbindelse med byggeri, dræning etc., og dels i mere målrettet undersøgelse af bestemte områder, såsom Ringe Sø og Sallinge Ås.

Da Ringe kommune i sommeren 1986 skulle føre kloakledning fra Højrup by til rensningsanlægget ved Hillerslev, opdagede Hans Jensen, teknisk forvaltning, sorte spor i kloakrenden ved Grimeled Bro. Arkæologigruppen rykkede ud og udgravede, før gravkøen ville have gjort det, en grav med et brændt lig fra slutningen af førromersk jernalder, dvs. umiddelbart før år 0. Den døde person havde fået dele af 4 lerkar med sig i graven, heraf var et udsmykket med fint indridsede mønstre, noget der ellers sjældent forekommer på dette tidspunkt. Kort tid før havde vi fra Knud Saugmann, Espe, fået indleveret en kasse med keramik og knogler, der

var opgravet ved oprensning af Sallinge å i 50'erne, kun et par hundrede meter fra graven. Keramikken viser, at også dette fund må tilhøre tiden omkring år 0. Muligvis er der tale om et offerfund. Udelukkes kan det ikke, at det er den samme befolkningsgruppe, der har begravet personen og ofret i åen. Nu mangler vi så deres boplads.

Tidligere chauffør ved Ringe kommune, Hans Andersen, Ringe, henvendte sig til os med oplysninger om, at han ved dræningsarbejde ved Ringe Sø's nordbred for år tilbage var stødt på et menneskeskelet, som efter nedlægning af drænrørene var lagt tilbage i de bevarende tørvelag. Den effektive dræning har imidlertid medført en udtørring af jorden, hvilket udgør en trussel mod de gamle ben. Ringe Arkæologigruppe foretog derfor en sonderingsgravning i grøften og fandt spredte rester af et menneskeskelet, efter de kraftige knogler at dømme fra en mand. Da benene var indlej-

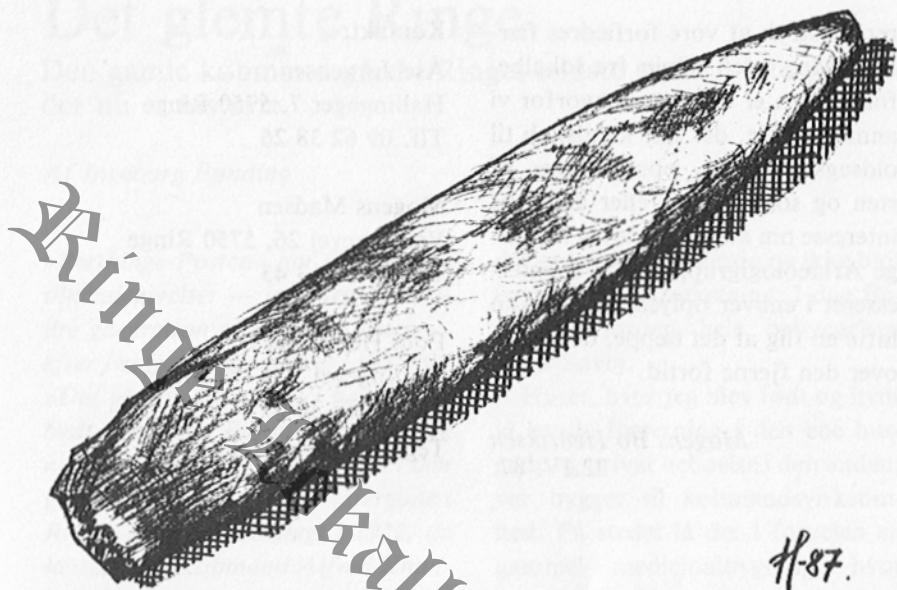
ret i tørven nær den oprindelige bred må man formode, at liget har drevet rundt for at gå i opløsning på lavt vand, og derefter er det så overgroet af tørven. En afsnittet flis på bagsiden af underkæben kunne tyde på, at personen i lighed med den kendte Grauballemand er dræbt ved en overskæring af halsen fra øre til øre. Herefter kan man formode, at liget er ofret til søns gud(inde). At kødet ikke som på Grauballemanden og andre jyske moselig er bevareret, skyldes moseens kemiske sammensætning, der kun tillader bevaring af knogler. Disse er så til gengæld meget friske — endnu — indtil den effektive dræning udtørre lagene helt og lader ilten få adgang til knoglerne.

Overlæge Knud Lund Olesen, Ringe Sygehus, har undersøgt skelettet, og kan ikke påvise nogle sygelige forandringer på den døde. En fortykkelse på et ribben kan dog være et spor efter et helet brud — uheld forekom også i oldtiden. Dateringen er det lidt svært at sige noget om, men størstedelen af de kendte moselig fordeler sig i århundrederne omkring år 0, så mon ikke vor lokale mosemand skal henføres til denne tid også.

Vi har i flere år forsøgt at finde bebyggelsesspor fra vikingetiden, stort set uden held. Da der skulle opføres huse i Engdalen nord for

Søllinge kirke var vi derfor på stikkerne, da byens navn med endelsen -inge lader ane, at den har rødder tilbage i vikingetiden/tidlig middelalder, altså 1000-1100 tallet. Desværre nåede gravemaskinerne at fjerne tykke kulturlag på stedet, men vi reddede en del genstande, der kunne fortælle, at der tilsyneladende havde været beboelse på stedet fra ca. 1000 og frem til ca. 1700. Disse fund bestod for en stor del af knogler og keramik, hvoraf noget er af slavisk inspireret type, det såkaldte østersøkeramik. Desuden fremkom spor af smedning i form af slagger og smederedskaber. Af mere dagligdags genstande var fra Norge importerede hvæssesten (ill. 1), en kniv og et fint dragtspænde af bronze samt et fingerbøl af bronze af en type, som man kan købe i enhver konfektionsforretning i dag. Alderen er dog nok 3-400 år.

I forbindelse med etablering af regnvandsledninger i Glue Mose ved Sødinge fremkom i brednære tørveaflejringer forskellige knogler, bl.a. af svin, og nogle kronhjortetakstykker med mærkelige savespor. Igen var det Hans Jensen, teknisk forvaltning, der reddede genstandene fra de grådige gravemaskiner. Desværre fremkom der ikke klart daterede objekter, men save-sporene viser, at det er en metalsav, der har været brugt, hvilket leder til

H-87.

Hvæssesten af glimmerskifer

den formodning, at stykkerne er bearbejdede engang i eller efter bronzealderen, muligvis i vikingetid/middelalder. Funktionen af disse meget regelmæssigt udførte save-spor har det ikke været muligt at forklare endnu. Der kan være tale om halvfabrikata til spillebrikker eller tenvægte. Hvorfor det hele så er endt i den daværende sø/mose vides ikke, men bosættelsen kan have ligget på bakken øst for mosen, og tingene kunne være naturligt affaldsudsmid.

Som en ny undersøgelsesmetode inddrog vi sidste sommer efter tørkeperioden flyfotografering. De steder, hvor der i fortiden har været

foretaget nedgravninger i undergrunden, aftegnede sig som pletter i kornet fordi rødderne her havde bedre adgang til fugtighed. På Lammehave, nord for Espe, på Nybøllegård, ved Ringe sø og flere steder aftegnede sig tydelige spor i undergrunden, som med tiden vil blive fulgt op af undersøgelser i markoverfladen.

Til bearbejdning af vort store materiale fra arkæologiske undersøgelser på Midt fyn har vi fået et lokale på Guldhøj skolen. Nu har vi mulighed for bedre at overskue samlingen, og dermed bedre at kunne bearbejde den. Det skulle gerne med tiden resultere i, at vi får et kla-

rere indtryk af vore forfædres færden. Men uden hjælp fra lokalbefolkningen er det svært, hvorfor vi anmoder alle, der har kendskab til oldsagssamlinger, opløjninger af sten og sorte pletter eller andet af interesse om at henvende sig til Ringe Arkæologigruppe — vi er interesseret i enhver oplysning, der kan løfte en flig af det tæppe, der ligger over den fjerne fortid.

Mogens Bo Henriksen
22.IV.'87.

Kontakt:

Åse Jørgensen
Hallingager 7, 5750 Ringe
Tlf. 09 62 38 26

Mogens Madsen
Vantingevej 26, 5750 Ringe
Tlf. 09 66 13 43

Poul Henningsen
Findingevej 1, 5750 Ringe
Tlf. 09 62 30 09

Tegning: Poul Henningsen